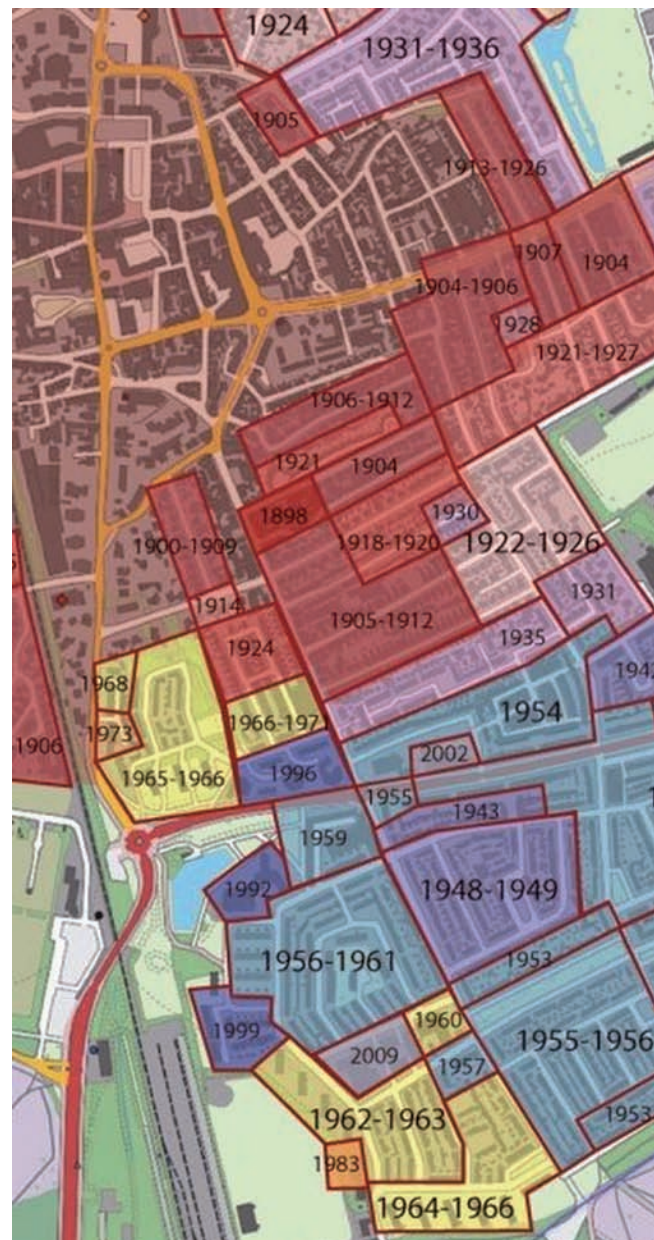

Hoe Bussum-Zuid werd volgebouwd

Nol Verhagen

Toen de Oosterspoorweg in 1874 werd geopend was er in het nietige boerendorpje Bussum nog ruimte genoeg om uit te breiden. Dit in tegenstelling tot Naarden dat door de Vestingwet in feite was opgesloten binnen de vesting. Bussum trok daar volop profijt van: binnen de kortste keren was het dorp Bussum de stad Naarden in inwoneraantal voorbijgestreefd, met nieuwe wijken in het Spiegel, het Prins Hendrikpark en aan de oostzijde van het oude dorp.

Maar omstreeks de eeuwwisseling kwam ook voor Bussum het einde in zicht. Kort voor de aanleg van de spoorlijn (tussen 1867 en 1870) was immers het Offensief voor Naarden aangelegd, een ring van fortificaties langs de zuidkant van Bussum, waarvan nu alleen nog Werk IV resteert. Ook op dit gebied was de Vestingwet met zijn bekende Verboden Kringen van kracht, waardoor er in een groot deel van het gebied ten zuiden van de Huizerweg nauwelijks gebouwd kon worden. Een complicerende factor was dat de grond ten zuiden van de Huizerweg tot 1902 bij Hilversum hoorde en dus buiten het bereik van de Bussumse gemeenteraad viel. Intussen bleef het inwoneraantal van Bussum maar toenemen: tussen 1874 en 1924 verdubbelde het aantal Bussumers grofweg iedere tien jaar. Vanaf 1908 werden al plannen gemaakt voor de ontwikkeling van Bussum-Zuid – daaronder werd toen nog vrijwel het hele gebied ten zuiden van de Huizerweg verstaan. Maar pas toen de Vestingwet in 1926 buiten werking werd gesteld, kon daar serieus werk van worden gemaakt. Op het bijgevoegde kaartje zie je de bebouwing geleidelijk naar het zuiden oprukken, eerst ten noorden van de (toen nog

niet bestaande) Ceintuurbaan. Er is een duidelijke cesuur halverwege de jaren dertig: verdere ontwikkeling werd eerst door de crisis en vervolgens door de oorlog tegengehouden. Kort na de oorlog werd begonnen met de Verzetsliedenbuurt (de Versteeghstraat was zelfs al tijdens de oorlog deels gerealiseerd), maar het echte bouwgeweld barstte pas los in de jaren vijftig, te beginnen in de Westereng, waar tussen 1950 en 1955 ettelijke honderden arbeiders- en middenstandswoningen bijna letterlijk uit de grond werden gestampt. In diezelfde periode wordt de nog resterende ruimte ten noorden van de begin jaren vijftig aangelegde Ceintuurbaan volgebouwd. Het

terrein van de Oostereng ligt dan nog vrijwel braak, op het 'kazernement' na. Lang zal dat niet duren: begin jaren zestig wordt in 3 jaar tijd een groot deel van de Oostereng aangelegd, de rest volgt in de late jaren zestig – net als een overgebleven hoekje van de Westereng (links onder op de kaart) en, ten noorden van de Ceintuurbaan, het Bos van Bouvy.

En toen was Bussum, een van de kleinste gemeenten van Nederland, vrijwel vol. Overigens was Bussum toen met 42.000 inwoners ook qua bevolkingsomvang op zijn top. Verder groei zou plaatsvinden in de Hilversumse Meent en in Naarden-West.

